

MĚSTSKÝ ARCHITEKT

Petr Lešek

Článek tematizuje osobu městského architekta a jeho význam pro péči o fyzické prostředí měst a obcí v ČR se zaměřením na střední a malá města a obce. Představuje definici městského (obecního) architekta a rozsah jeho činnosti, která je potencionálně značně rozsáhlá, neboť souvislost s péčí o fyzické prostředí je u velké části činností samosprávy i státní správy. Je také dokumentována dlouholetá debata nad potřebou optimalizace organizačního zařazení městského architekta. Debata nicméně vyústila v názor o výhodě neukotvenosti této funkce. Krátce je zmíněna historie městského architekta v Československu a České republice a je uvedeno těch několik málo organizací a publikací, které se tématu v ČR věnovaly a věnují. Článek krátce zmíní i možné územní přesahy městských architektů (oblastní a krajský architekt) a možnosti jejich vzájemné koordinace. Podstatná část je pak věnována pokusu shrnout možnosti práce městského architekta pro samosprávu a představení dobré praxe na konkrétních příkladech městských architektů ve městech od 50 000 obyvatel po obce o 1 000 obyvatelích. V závěru je pak shrnut celý článek, zasazen do kontextu současné demokratické společnosti a shrnuty hlavní problémy tématu v současnosti.

V poslední době se čím dál více hovoří o městském architektovi. Je s ním spojena řada očekávání, ale zároveň i malé znalosti jeho skutečné práce. Jaký podíl měl městský architekt na „Litomyšlském zázraku“? Jak splnil očekávání v Chrudimi? Souvisí kvalita měst s tím, že je zde tato osoba často zastoupena? Pokusím se v tomto článku nastínit osobu městského architekta v České republice včetně prospěchu, který z něj česká, moravská a slezská města, ale i obce, u nás mohou mít. Zaměřím se přitom na menší města; tématu městského architekta metropolí a velkých měst by bylo potřeba věnovat samostatný výzkum.

Kdo je myšlen pod pojmem městský architekt?

V říjnu 2014 k tématu Městského architekta vydala Česká komora architektů dvacetistránkový materiál. V něm jsou za hlavní činnosti, které vykonává, označeny:

- Při vyhodnocování aktuálního stavu a připravovaných záměrů sleduje zejména hlediska urbanistická, architektonická, estetická a výtvarná.
- V oblasti operativních činností konzultuje a zaujímá stanoviska k projektově připravovaným aktivitám stavebníků a developerů.
- V koncepční oblasti se podílí na zadávání a projednávání strategických a koncepčních dokumentů, které se týkají území města či obce.

- Spolu se zastupiteli hájí zájmy města či obce při projednávání nadřazené dokumentace širšího území.
- Inicjuje aktivní kroky města či obce na zlepšení prostředí, hrdosti, spokojenosti a soudržnosti obyvatel (např. vypisování architektonických a urbanistických soutěží, zapojování veřejnosti do formulace vizí a strategií rozvoje města, spolupráce s architektonickými školami apod.).¹⁾

Na první čtení to nepůsobí příliš atraktivně. Stručněji shrnuto se jedná o sledování rozvoje prostředí, konzultace návrhů soukromníků, iniciace a kontrola strategických materiálů samosprávy, odborná podpora samosprávy a iniciace konkrétních zásahů ke zlepšení prostředí města. Městský architekt „vidí“ jemu svěřenou obec jako celek z hlediska fyzické části prostředí, snaží se toto prostředí kultivovat a zlepšovat a vysvětluje tento způsob myšlení o obci nejen samosprávě, ale i všem občanům včetně dětí a mládeže. Záběr jeho práce tak může, a měl by být, poměrně široký. Měl by mít přehled a snažit se ovlivňovat k dobrému vše co má vliv na prostředí obce a měl by to aktivně vysvětlit. Zdá se mi tedy, že městský architekt je jakási „nadresortní“ osoba, která v naší době úzce rozdělených kompetencí od ministerstev po obecní úřady a komise plní roli spojovací a usiluje o komplexní řešení adekvátní složitému organismu města i obce. Je vhodné též zdůraznit, že horizont péče městského architekta by neměl být omezen zasta-

věnou částí sídla, ale měl zahrnovat celé správní území a měl by vše, co se obce týká, vnímat v širším, regionálním, a třeba i národním či evropském kontextu. Ideálním stavem pak je, pokud se městští architekti sousedních měst a obcí znají a umí spolu konzultovat „přeshraniční“ témata. Podobně by měl uvažovat v krátkodobém i dlouhodobém horizontu a sledovat dlouhodobý prospěch obce a jeho občanů.

Kde jsou hranice zájmu městského architekta?

Z výše uvedené definice, že městský architekt má mít přehled o všem co má vliv na fyzické prostředí města či obce se jeví obtížné definovat hranice zájmu městského architekta. Vskutku mám za to, že tyto hranice nejsou a neměly by být předem jednoznačně definovány a musí se potvrzovat ve vzájemné komunikaci se samosprávou, občany i státní správou. Je to jakási obdoba hranic států ve středověku, které byly definovány pomocí jednotlivých bodů a přechodových území. Zajímavé je v tomto směru porovnání mezi velkými týmy městských architektů velkých měst a jednotlivými osobami městských architektů jako externích poradců. V obou případech je smysl a obor práce stejný, liší se ale rozsahem a komplikovaností území a počtem problémů a témat. Ve velkých týmech jsou přitom zastoupeni i územní plánovači, krajinářští architekti, odborníci na participaci, ekonomové, socio-

1) Celý dokument je na webu České komory architektů včetně aktuálního seznamu městských architektů (<https://www.cka.cz/cs/pro-verejnou-spravu/mestsky-architekt>)

logové, geografové, IT specialisté, ale i grafické. Je zřejmé, že takovou šíří zájmů nedokáže jeden městský architekt pokrýt. K jeho schopnostem by tak mělo patřit odhadnout potřebu dalších odborníků pro konkrétní úkol a zprostředkovat jejich spolupráci. Samozřejmě je možné je zvát ke spolupráci pravidelně. Tak třeba ve Žďáru nad Sázavou mají kromě městského architekta i městskou krajinářskou architektku.

Specifická je otázka vymezení rozsahu práce městského architekta. Hlavním tématem je otázka, zda a co může v rámci jemu svěřené obce projektovat. K tomu se též vyjadřuje materiál České komory architektů a je striktně za zákaz projekční činnosti ve svěřeném území, jakkoliv do ní nezahrnuje drobné úlohy a iniciační a ověřovací studie. Důvodem je riziko střetu zájmů, tedy stav, kdy zároveň projektuje a zároveň se ke své projekční činnosti vyjadřuje z pozice městského architekta. Jde tedy především o dohodu, co se myslí pod pojmem drobné úlohy. Podle mého soudu je podstatné, aby jeho práce podléhala kontrole a zpětné vazbě. Zásadní roli by zde mohlo hrát sdílení zkušeností mezi městy a zpětná kritika, která by pomohla definování této hranice možného střetu zájmů. Vhodnou se mi zde jeví též osoba krajského architekta, který by takovou zpětnou vazbu městům mohl poskytovat. Bohužel zatím jediný kraj, který nedávno zřídil funkci krajského architekta, je kraj Ústecký. Podle mne by mělo platit, že pokud je rozumná šance, že na danou úlohu je možné získat jiného kvalitního architekta, pak by měl proběhnout standardní výběr zpra-

covatele projektu a městský architekt by kromě iniciace projektu, přípravy zadání a výběru, měl průběh projektu sledovat a koordinovat.

Má městský architekt určené nebo doporučené organizační zařazení?

S tím, jak začala tato funkce mezi českými městy před několika lety rezonovat, se rozvířila i debata nad jejím přesnějším formálním zařazením. Debatovalo se zejména, zda má být součástí státní správy nebo samosprávy. Zda má vydávat závazná stanoviska či nikoliv. Zda má být kmenovým (interním) zaměstnancem, nebo spíše externím specialistou. Jak má být řazen ve struktuře městských a obecních úřadů. Zda má být autorizovaným architektem. Uvedený materiál České komory architektů se tomuto tématu věnuje uvedením doporučení pro interní i externí formu. Politika architektury a stavební kultury ČR z roku 2015 se tomuto tématu věnuje v implementačním opatření 3.3.1: Prověřit postavení a pravomoci hlavních (městských / oblastních) architektů, jejich kompetence a zodpovědnost. Prověřit nutnost eventuální legislativní úpravy. Zpráva o plnění Politiky architektury a stavební kultury ČR z roku 2017 kromě vyzdvižení požadavku na šíření osvěty a dobrých příkladů píše o neúčelnosti jednotného postavení městských architektů. Zároveň se konstatuje, že novela stavebního zákona (zákon č.225/2017 Sb.) s novým závazným stanoviskem orgánu územního plánování požadovaným v § 96b nepří-

mo podporuje potřebu odborníka, tedy například městského architekta.²⁾

Ukázalo se tedy, že městského architekta není dobré formálně a organizačně přesně vymezit. Důvodem je totiž velká rozmanitost velkých, středních i malých měst, ale i obcí, které jej již mají. Navzdory různému formálnímu ukotvení jsou jeho výsledky srovnatelné. V našich největších městech (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec, Hradec Králové, Karlovy Vary) se tak setkáváme spíše s celými týmy, které plní roli městského architekta. V Praze dokonce neexistuje ani osoba, která by měla přímo v názvu své funkce „městský“ nebo „hlavní“ architekt, jakkoliv tomu dříve takto bylo. Střední města již mají většinou jen jednu osobu, která ale může být jak interním zaměstnancem úřadu na plný úvazek (Tábor, Písek, Strakonice, Jičín), na poloviční úvazek (Chrudim) tak smluvním externistou (Děčín, Třebíč, Klatovy, Český Krumlov, Žďár nad Sázavou). V menších městech pak již jsou pouze smluvní externisté (Litomyšl, Semily, Mnichovo Hradiště, Blatná, Prácheň, Vimperk, Červený Kostelec, Tišnov, Rožnov pod Radhoštěm). Obdobně tomu je v obcích, které nejsou městy. Jak těch, která mají více jak 1.000 obyvatel (Dolní Břežany, Řevnice) tak těch dokonce menších, které dokazují, že péče o rozvoj je podstatná pro jakoukoliv velikost obce. Nejmenšími obcemi s městským architektem jsou Kořenov (936 obyvatel), Kamýk nad Vltavou (931) obyvatel), Úsilné (490 obyvatel), Čepí (450 obyvatel) a Koryta (131 obyvatel).³⁾

2) Politika architektury a stavební kultury ČR je na webu Ministerstva pro místní rozvoj, stejně jako Zpráva o plnění. <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/koncepcie-a-strategie/politika-architektury-a-stavebni-kultury-ceske-1>

Ze Zprávy o plnění PASK cituji:

Způsob provedení: Postavení hlavních architektů ovlivňuje novela stavebního zákona, která zavádí závazné stanovisko orgánu územního plánování. To stanovuje, zda je záměr přípustný z hlediska souladu s politikou územního rozvoje a územně plánovací dokumentací a z hlediska uplatňování cílů a úkolů územního plánování. Proto by měl na přípravě tohoto stanoviska participovat odborník se vzděláním a praxí, které mu umožní požadované skutečnosti kvalifikovaně posoudit, tedy např. hlavní architekt. Pro kvalitní přípravu závazných stanovisek je nutné zpracovat katalog příkladů pro závazná stanoviska úřadu územního plánování. Potřebná je osvěta jednotlivých obcí a šíření dobrých příkladů spolupráce města a architekta.

Stav: Bylo shledáno, že další legislativní úprava, která by institucionalizovala postavení hlavního architekta, není v současné době potřebná ani účelná. Určení jednotného postavení městských architektů se v praxi neukazuje jako účelné, protože struktura úřadu i nároky na městské / hlavní architektky se v jednotlivých obcích značně liší. Podpůrný materiál pro závazná stanoviska orgánu územního plánování se připravuje, vydání se předpokládá na počátku roku 2018. Česká komora architektů vydala publikaci "Městský architekt", která objasňuje úkoly a postavení městského architekta, důvody pro zřízení této pozice, požadavky na městské architektky kladené, definuje cíle jejich činnosti a poukazuje na nejčastější problémy. Pozici městského architekta v poslední době obsazovalo několik měst, např. Český Brod, Hranice, Benešov, Třebíč, Český Krumlov či Děčín. Od roku 2016 působí Kancelář architekta města Brna. Česká komora architektů vede seznam obcí a měst, kde byla zřízena pozice městského architekta, včetně kontaktů a rozlišení, zda je městský architekt zaměstnancem či externistou. Téma je diskutováno i v médiích, např. časopis Veřejná správa v čísle 11/2015 zveřejnil článek "Působnost městského architekta". Česká komora architektů pořádá pravidelně fórum k tématu městských architektů, poslední se konalo v říjnu 2017. Tématu se dlouhodobě věnuje i Společnost Petra Parléře

3) Městského architekta má dle seznamu České komory architektů k 5. 11. 2019 celkem 128 měst a obcí a 7 městských částí v Praze. Odkaz na seznam je uveden v poznámce 1

Jakou historií má městský architekt v ČR?

Určitá forma dlouhodobé spolupráce mezi komunálním politikem a konkrétním architektem odborníkem, nebo celým týmem, existovala již na přelomu 19 a 20. století. Proslulým příkladem je spolupráce starosty Hradce Králové Františka Ulricha s architektem Josefem Gočárem, která přispěla k tomu, že Hradec Králové získal přívlastek „urbanistický salon republiky“. Obdobou byla i role architekta Pražského hradu, kterou nejprve zastával Josip Plečnik. V menších městech pak omezená možnost soutěže vedla i k určité provázanosti a specifickému monopolu místních architektů, pokud ve městě žili. Po únoru 1948 je činnost architektů intenzivně formalizována, ale zároveň se usiluje i o intenzivnější urbanistické plánování, které je nicméně celoevropským a celosvětovým trendem v návaznosti na velké poválečné rekonstrukce a prosazení mezinárodního slohu. Právě práce na novém územním plánu Prahy zadaném roku 1952 vedly k sestavení multidisciplinárního týmu a v roce 1961 tak vznikl první Útvar hlavního architekta (ÚHA), jako rozpočtová organizace tehdejšího Národního výboru hl. m. Prahy. Hlavním architektem byl Jiří Voženílek a byl to v podstatě projekční tým, jehož hlavním úkolem bylo dokončení územního plánu Prahy. Zajímavostí bylo, že pražský ÚHA vydával také územní rozhodnutí. Dnes je tento model odmítán (z obavy, že se takto městská koncepční pracoviště utopí v byrokracii). Nicméně to umožňovalo kontrolovat, aby se koncepční dokumenty promítaly do praktické přípravy urbanistických a architektonických projektů a do podmínek územních rozhodnutí. Praha se následně během uvolnění 60-tých let stala inspirací pro další velká města – Městské urbanistické středisko Liberec (Miroslav Ullmann), ostravské ÚHAMO (Miloš Bartoň), ÚHA Olomouc (Zdeněk Hynek). Je otázkou nakolik byl jejich chod poli-

ticky kontrolován a jakých výsledků dosáhly. V 70. letech některé z nich zanikly. Například v Olomouci první ÚHA existoval jen 2 roky (1968–69). Nicméně řada těchto útvarů přetrvávala až do počátku 90. let, kdy postupně ztratily politickou podporu díky obecnému nadšení pro deregulaci.⁴⁾ Na druhou stranu se v malých městech objevují jednotlivé osoby městských architektů jednak díky osobnímu vztahu k městu (například Petr Fuchs a Jablonné nad Orlicí), nebo později díky osobnímu rozhodnutí nového vedení radnic (Zdena Vydrová od roku 1991 v Litomyšli, nebo Josef Zábranský od roku 1992 v Písku). Většina městských architektů ale od té doby funguje v uzavřeném mikrosvětě svěřeného města bez vzájemné informovanosti a výměny zkušeností. Často se rekrutují z autorů nových územních plánů, kdy setrvávají hlavně v pozici odborné pomoci při jejich implementaci. Jakkoliv se ustálil název městský architekt, tak často jde spíše o městské urbanisty, kteří neoperují nad rámec výkladu územního plánu. Tato situace se ale v posledních 10 letech začíná měnit. Jedním z impulsů bylo ustavení městského architekta v Chrudimi (Karel Thér) nebo v Semilech (Martin Hilpert). Roste propagace této funkce ze strany České komory architektů, spojená i s propagováním architektonických soutěží. V roce 2013 jsou za Českou komoru architektů k tématu v rámci Pracovní skupiny pro urbanismus určení Václav Zůna (tehdy již bývalý městský architekt Chebu) a Marek Janátka (nový městský architekt Chrudimi, kde vystřídal Karla Théra). Vzniká první seznam městských architektů pod hlavičkou České komory architektů, který se následně od roku 2016 každoročně reviduje. Téma se objevuje v Politice architektury a stavební kultury ČR a věnuje se mu i nově vytvořená Platforma městských architektů pod hlavičkou Společnosti Petra Parlěře. Pořádají se pravidelné debaty k tématu jak v rámci ČKA, tak v rámci Platformy. Téma se objevuje i ve volebních programech

politických stran. V roce 2019 je pak ustaven první krajský architekt, a sice v Ústeckém kraji (Ondřej Beneš).

Kdo a jak se tématu městského architekta v ČR věnuje?

Jak vyplývá z líčení historie městského architekta, v ČR se tímto tématu věnuje Česká komora architektů a Platforma architektů měst vzniklá ve Společnosti Petra Parlěře.⁵⁾ Platforma pořádá jednou ročně tematické setkání městských architektů, kteří jsou členy Platformy a snaží se městské architektury podchytit členstvím v Platformě. Česká komora architektů každoročně aktualizuje jejich seznam na základě dotazníkového šetření mezi samosprávami a jednou ročně pořádá debatu k tématu. V roce 2014 ČKA vydala pro samosprávu k tématu městského architekta informační brožuru a poskytuje jim podporu při zřizování této funkce včetně výběrového řízení. V roce 2018 vyšel Bulletin České komory architektů 3/2018 s tématem Městský architekt. Podle seznamů České komory architektů bylo v ČR v roce 2016 celkem 82 městských architektů, v roce 2017 pak 91. V roce 2018 jejich počet dále rostl na 98 a na 128 v roce 2019. Při poslední revizi seznamu v roce 2020 byl jejich počet 127. K nim je možné připočítat také 7 architektů městských částí v Praze a krajského architekta Ústeckého kraje. V roce 2016 také vyšlo monografické číslo časopisu ERA21 věnované tématu městský architekt.⁶⁾

Oblastní architekt, krajský architekt jako koordinátor městských architektů

Je logické, že hlavní oblast práce městských architektů je přímo jim svěřená obec. Tedy přímo „v terénu“. Nicméně jsou související oblasti, kde je městský architekt podle mého soudu potřebný. Řada opravdu malých obcí potřebuje odbornou radu jen výjimečně. Pro

4) Sestaveno s přihlédnutím k informaci Ing. arch. Staška Žeravy, který byl na přelomu 80–90. let hlavním architektem Olomouce. Nyní je městským architektem ve Šlapanicích u Brna.

5) <http://www.cenapp.cz/cz/index.php?page=platforma-architektu-mest>

6) <http://www.earch.cz/cs/revue/era21-05-2016-mestska-architekt>

takový případ by bylo vhodné, pokud by mohly využít služeb městského architekta z okolí, ať už se jedná o obec s rozšířenou působností či nikoliv. Podobně může jednoho společného oblastního architekta využívat svazek obcí. Na druhé straně i na úrovni regionů-krajů a státu se rozhoduje o veřejných investicích a zároveň chybí koordinační článek mezi městskými architekty včetně předávání místních i zahraničních zkušeností. Takové úlohy se v rámci Ústeckého kraje ujal její první krajský architekt Ondřej Beneš.

Vzhledem ke komplexní problematice této části severu Čech jeden rok každý měsíc pořádal setkání s městskými architekty kraje. Ústecký kraj čekají s kompletním „odchodem od uhlí“ v řádu let radikální proměny, budou zde investovány řádově stovky miliard korun. Tato výzva vyžaduje daleko pružnější a komplexnější způsoby uvažování a plánování, než je obvyklé. V rámci své agendy otevírá témata regionálních, strukturálních plánů, které v obdobných případech známe z Německa, Belgie, Holandska. Rekultivační procesy (návrat „zeleně“) na ploše přesahující 400km² jsou v kraji stále v zajetí uvažování šedesátých let, k resocializaci (návrat do struktury osídlení) dosud vlastně nedochází. Podařilo se mu iniciovat mimořádnou architektonicko-urbanisticko-krajinářskou soutěž na „Jezero Milada“, zahrnující nejen vlastní rekultivované okolí hydrické rekultivace zatopeného lomu, ale i smysluplné vytváření vazeb na okolní města – Ústí, Teplice, Chabařovice, Trmice. Jako širší řešení území soutěže je prověření oblasti cca 150 km², tedy celého východního konce Mostecké uhelné pánve. Podařilo se mu prosadit a zadat koncepční dopravní studii (VRT, železnice, dálnice, voda) obdobného rozsahu jako je soutěž a s akcentem na zanedbávanou problematiku krajiny s jedinečnou topologií (Krušné hory, Středohoří). Iniciuje napříč institucemi založení obdoby pražských organizací (CAMP, IPR) v kraji. Konzultační hodiny pro veřejnost dosud nebyly stanoveny svou prací a přístup prezentuje na sociálních sítích (FB, Blog).

Jak městský architekt pracuje, nebo by měl pracovat

Z rozdílné historie městských architektů v jednotlivých městech a obcích je obtížné jednoznačně popsat způsob a výsledky jejich práce. Přitom většina městských architektů a komunálních úředníků a politiků navzájem nesdílí zkušenosti a každý tak řeší vztah městský architekt – vedení města individuálně. Přesto se dají specifikovat činnosti, které jsou obvyklé, nebo inspirující, či by mezi činnostmi městského architekta patřit měly.

Nejběžnější činností zůstává spolupráce při výkladu územně plánovací dokumentace, převážně územních plánů. Je to dané i výše zmíněným obvyklým původem městských architektů – autorů místního územního plánu. Tato spolupráce by ale měla přesáhnout pouhý dozor nad dodržováním územního plánu. Městský architekt by měl poskytovat zastupitelstvu expertní zázemí při úvahách o potřebných změnách a měl by také přicházet s návrhy na prověřování území pomocí územních studií a v případě potřeby i na podrobnější regulaci pomocí regulačních plánů.

Navazující jsou expertní posudky za samosprávu k městským i soukromým stavebním akcím. Ty mohou přerůst nad rámec pouhé kontroly souladu s územním plánem a mohou být podkladem pro představy samosprávy nad rámec územního plánu, či v podrobnosti, kterou územní plán neobsahuje. Osobnost a neformální autorita architekta města může svým vlivem přispět k žádoucí kontinuitě ve vyjádření samosprávy i po případné povolební personální změně zastupitelstva.

Samospráva by měla zapojit městského architekta do zpracování strategických a koncepčních materiálů. To se týká v první řadě strategického plánu, ale také generelů (dopravy, modrozelené infrastruktury) a manuálů (veřejných prostranství). Architekti zpravidla nejsou vedoucími zpracovatelských týmů těchto dokumentů, ale účast městského architekta – ať už přímo v týmu zpracovatele nebo jako experta města – zaručí

propojení s urbanistickou koncepcí rozvoje i s její implementací.

Součástí činností městského architekta bývá jeho pověření k úzké spolupráci s dotčenými orgány státní správy, zejména odborů památkové péče, životního prostředí a dopravy. Díky tomu je možné předcházet konfliktům během projednávání záměrů samosprávy a zlepšit a zrychlit i projednávání soukromých záměrů. Pro developery je pak vhodné připravit pravidla spolupráce a podílu na financování potřebné infrastruktury.

V některých městech takto samosprávy s městským architektem spolupracují: městský architekt je součástí týmu strategického plánu a připravuje podklady pro zadání územního plánu. Pokud územně plánovací dokumentaci nezpracovává, uchovává si tím oponentní a kontrolní funkci: oponuje jeho zpracování a prostřednictvím určeného zastupitele navrhuje vymezení území pro územní studie a regulační plány.

Některá města si společně s městským architektem zpracovala strategii správy a rozvoje městského majetku a pravidelně ji aktualizují. To zahrnuje rozvahu nad vhodnými nákupy strategických objektů a pozemků ve městě, nad možnými pronájmy včetně krátkodobých a nad možnými prodeji. Je v ní též rozvaha nad užitností jednotlivých budov a pozemků v dnešním stavu a možné budoucí změny (třeba nutnost navýšit místa ve školách díky očekávanému demografickému vývoji). Ve strategii je též rozvaha nad možnou podporou některých segmentů života ve městě, třeba formou levnějšího či krátkodobého pronájmu pro kulturní či sociální organizace, nebo start-upy. Strategie též může zahrnovat energetické bilance budov a infrastruktury.

Každé město či obec má jedinečné podmínky a specifika. Jinou polohu v krajině, jinou kulturní, sociální a ekonomickou historii. Městský architekt se proto v některých městech podílí na zadání dílčích strategií pro specifické lokality a části města. Příkladem je řeka, nebo vodní plocha ve městě, výrazný brownfield, výrazné přírodní prostředí

a podobně. Městští architekti se také často věnují návrhům drobných úprav, kde by administrace výběru nezávislého zpracovatele násobně převýšila náročnost samotné akce. Příkladem jsou drobné úpravy chodníků či zeleně.

Některá města také využívají městského architekta k identifikaci vhodných dotací souvisejících s rozvojem a péčí o prostředí. To se projevilo například při dotačním programu MMR na podporu územních studií veřejných prostranství. Zajímavou souvislostí je skutečnost, že Česká komora architektů vydává vlastní dotační newsletter zaměřený na takovýto druh dotací, což je pro městské architekty, kteří jsou autorizovanými osobami, vhodný zdroj již vyříděných informací.

Zejména v poslední době je možné pozorovat zvýšený zájem samospráv o kultivaci veřejného prostoru pomocí výtvarných intervencí a městský architekt výhodně zpracovává zadání pro ně, včetně přípravy soutěží na tato díla. Jedná se nejen o pomníky významných osobností, ale i o obnovu kašen a vodních prvků na podporu příjemného klimatu zejména ve středech měst s omezeným množstvím zeleně.

Není to tak dlouho, kdy rezonovalo téma regulace reklamy ve městech. Jde přitom nejen o regulaci velikosti a množství, ale i o kultivaci jejího vzhledu. I k této úloze některá města využila městského architekta k nastavení pravidel pro regulaci a je možné se u nich poučit. Kromě doporučení pomocí vzorových řešení a místních vyhlášek byl k tomuto účelu použit i regulační plán centrální zóny města.

V případě veřejných zakázek se ukázala silná stránka městských architektů ve schopnosti organizovat architektonické soutěže na výběr zpracovatelů projektu. Tedy výběr z předložených návrhů, kdy je možné posoudit jejich ekonomickou, urbanistickou, provozní i estetickou vhodnost. Tato schopnost šetří městům finance za externí organizátory takových soutěží.

Velmi podstatnou částí práce městského architekta patří spolupráce s veřejností týkající se péče o prostředí. V nejjednodušším a nejčastějším modelu je to spolupráce s komisemi a výbory samosprávy, kterých se týká péče o prostředí (komise rozvoje, urbanismu, dopravy, majetku, školství, kultury, ...). Nicméně i v malém městě s jednoduchou sociální interakcí se může stát, že komise a výbory nepokrývají celé spektrum názorů, které veřejnost zastává, a tam je vhodné pole pro městského architekta. Aktivní městští architekti se často věnují publikování článků v místním tisku, kde mohou vysvětlovat záměry samosprávy, ale i vzdělávat občany informacemi o historii jednotlivých součástí prostředí města či obce. Městští architekti se také zapojují do osvětových akcí jako je celorepublikový Den architektury. Velmi omezeně se pak věnují přednáškové a osvětové činnosti mezi seniory na jedné straně a dětmi a mládeží na straně druhé. Spolupráce s domy seniorů a školami všech stupňů je přitom pro zapojení obyvatel a zvýšení jejich lokální hrdosti velmi zásadní.

Některá místa jsou výjimečná svým vztahem k turismu. I zde umí používat služby městských architektů v týmu, který zpracovává strategii povzbuzení nebo naopak regulace turismu. Některí městští architekti píší, či iniciují, lokální průvodce obcí i krajinou.

Obecněji řečeno náplň práce městského architekta se vyvíjí a velmi záleží na vlastní iniciativě městského architekta a jeho vztahu s vedením města. Dle reakcí dotazovaných komunálních politiků (Rožnov pod Radhoštěm, Řevnice, Semily, Středokluky) se zdá, že zkušenost s jeho/její prací je veskrze pozitivní, byť právě díky neexistenci srovnání mezi městy je to obtížně hodnotitelné. V převážné většině měst se dá spíše říci, že potenciál městského architekta není plně využit. Pomohlo by srovnání mezi městy a obcemi.⁷⁾

Příklady dobré praxe

Jak lze hodnotit práci městského architekta? Je zřejmá obtížnost takového úkolu, neboť výsledky se dostaví spíše po 10–20 letech, byť je možné a vhodné řešit i drobnější úlohy, které prokážou jeho význam i mnohem dříve. Za standardní český ukázkový příklad platí, pokud nepočítáme výše zmíněnou historickou situaci v Hradci Králové, zejména město Litomyšl, kde je městská architektka Zdena Vydrová činná již 28 let. Město přitom svoji slávu již šíří i v evropském kontextu a byla mu věnována německá monografie jako příkladu úspěšného malého evropského města.⁸⁾ Ostatní česká města takto výrazně hodnocená nejsou. Mohou ale pomoci různá porovnání českých měst z pohledu kvality života a počtu kvalitních architektonických počínů. Mezi prvními 20 nejvýše umístěnými městy v hodnocení „Obce v datech“⁹⁾ má 13 městského architekta nebo obdobný úřad (Říčany, Praha, Hustopeče, Brno, Šlapanice, Litomyšl, Turnov, Plzeň, Žamberk, Slavkov u Brna, Třeboň, Benešov). Ze šesti měst a obcí oceněných od roku 2016 v České ceně za architekturu¹⁰⁾ za veřejnou stavbu mají čtyři městského architekta. (České Budějovice, Litomyšl, Dolní Břežany a Zlín).

Jaké jsou konkrétní a následování hodné příklady z měst, která mají městského architekta?

Děčín (48 809 obyvatel) má městského architekta Ondřeje Beneše od roku 2017. Týdně poskytuje na úřadě 7 hodin konzultací.

Městský architekt je příkladný komunikací pomocí sociálních sítí a zkušeností s architektonickými soutěžemi na kultivaci rozsáhlého území jednoho ze dvou městských center a novou cyklo-pěší lávkou v kombinaci s existujícím železničním mostem. Předmětem jeho práce je i příprava konverze velkého brownfieldu železnice. Velikost i rozloha města je nad

7) LEŠEK, P. Péče o prostředí malých a středních měst. Studie doktorské práce – nepublikováno. ČVUT v Praze

8) https://shop.detail.de/eu_e/detail-books/detail-special-english-1/litomysl-potenzial-der-kleinen-stadt.html

9) <https://www.obcevdtech.cz/>

10) <https://ceskakacenaarchitekturu.cz/>

částečný úvazek jednoho člověka, do své práce tak zapojuje jak městské aktivisty a iniciátory kulturního a společenského života, tak v posledním roce i místní Dopravní fakultu ČVUT. Před komunálními volbami roku 2018 uspořádal svým obsahem třetí nejbohatší Den architektury u nás – po Praze a Brně. Právě DA mu vedle sociálních sítí obzvlášť v prvních letech umožnilo lépe pochopit město a jeho obyvatele. S výhodou problémová témata zadává jako semestrální úlohy v rámci výuky na FA ČVUT.

Kolín (31 690 obyvatel) má městského architekta Davida Mateáška od roku 2016. Na úřadě je 1 den v týdnu. Celkové vytížení je cca 60–80 hodin měsíčně. Vyjadřuje se ke stavebním záměrům soukromých investorů projekty ovlivňující významně tvář města od samotného prvopočátku záměru. Na vyžádání podporuje komise města. Jeho role je především ideová, iniciační a koordinační. Připravuje zadání územních studií včetně jednání s vlastníky pozemků. Věnuje se koncepčním dokumentům města – změny v územním plánu, vznik nového regulačního plánu MPR. Připravuje zadání projektů, stanovení cílů města a koordinace záměrů města. Vzhledem k existenci městské památkové rezervace a existenci bývalého židovského gheta komunikuje se zástupci NPÚ v rámci oprav, rekonstrukcí a vytipování vhodných objektů pro příjem dotací. Zastupuje město při projektech úprav veřejných prostranství a jejich realizací. Organizoval architektonické soutěže (na Pražskou ulici nyní v realizaci, novou městskou knihovnu a Jiráskovo náměstí), vyzvané soutěže (sportovní hala Borky, Komenského park, na výtvarné dílo pro kopec Vinice, na umění ve veřejném prostoru, na Jiráskovo náměstí). V přípravě je soutěž na dostavbu areálu zámku budovou nové městské knihovny. Věnuje se osvětě – přednášky, procházky a články do městského zpravodaje.

Písek (30 351 obyvatel) má městského architekta Josefa Zábranského MA od roku 1992 jako interního zaměstnance v rámci odboru rozvoje. Písek je s největší pravděpodobností město s největším počtem uspořádaných architektonických soutěží vzhle-

dem ke své velikosti v ČR (zástavba nábřeží, dům s pečovatelskou službou, úprava parkánů, náměstí, interiér Sladovny, bytový dům developera, sportovní hala, plavecký areál, úprava nábřeží). Tyto soutěže organizoval právě městský architekt. Městský architekt se dále účastní zasedání komise architektury a urbanismu (rozvoje), připravuje pro ni podklady a provádí z ní zápis. Spolupracuje na vyjádřeních odboru územního rozvoje. Připravuje zadání územních studií a konzultuje soukromé záměry.

Chrudim (23 151 obyvatel) měla městského architekta v osobě Karla Théra od roku 2005. Připravil mapu strategických investic města. Od roku 2010 v jeho práci pokračuje Marek Janatka, který měl téma městských architektů na starosti v České komoře architektů. Střídání v Chrudimi je tak ukázkovým příkladem předání agendy. Chrudim je spolu s Litoměřicemi (městský architekt Jan Mužík) premiantem zapojování veřejnosti v MA21. Na ní se podílí i městský architekt. Městský architekt uspořádal řadu architektonických soutěží (vzdělávací a návštěvnické centrum Podhůra, rekonstrukce sportovní haly, obytný dům na hlavním náměstí za spolupráce s developerem). Úspěšně se jim podařilo řešit téma letního kina formou řízené facilitace a participace obyvatel. Pořádají odborné workshopy o důležitých tématech rozvoje města (například rozvoj centra města v 2017). Městský architekt se též podílí na vytvoření webu Projekty města s cílem maximálně informovat veřejnost. K práci městského architekta pak standardně patří organizování pravidelných porad vedení nad rozpracovanými projekty pro předání informací, vyjádření ke stavebním záměrům za samosprávu a podpora komisí města.

Klatovy (22 233 obyvatel) měly městského architekta Petra Vávru od roku 1997 do roku 2009. Od té doby je jím Eva Kovářiková Brandová, která je externím poradcem spadajícím přímo pod starostu. Na městském úřadu je 1. a 3. pondělí v měsíci. Probíhají pravidelné konzultace se starostou. Eva Kovářiková Brandová je zároveň sekretářkou Platformy městských architektů.

Náplň práce vychází z požadavků vedení města, jednotlivých odborů, stavebního úřadu a vlastní iniciativy. Spolupracuje s komisemi města. Městská architektka píše vyjádření k předloženým záměrům města a soukromých investorů. Pomáhá se zadáními nových záměrů (včetně participací). Organizuje architektonické soutěže (územní plán, rekonstrukce náměstí a pomník 2. světové války). Organizovala konferenci Rekonstrukce historických budov radnic a Architektonický workshop „10 míst v Klatovech“. Spolupracuje na koncepčních a strategických dokumentech města. Pořádá veřejná setkání s občany a workshopy s dětmi. Zajišťuje spolupráci s vysokými školami. Zpracovala publikaci „Kouzelnou krajinou Klatovska – vycházkové trasy“.

Žďár nad Sázavou (20 847 obyvatel) má městského architekta Zbyňka Ryšku od roku 2015

Je veden pod odborem rozvoje a územního plánování jako externí konzultant pod příkazní smlouvou.

Spolupracuje s komisemi města. Zpracoval materiál Vize Žďáru a strategie centra města. Inicioval zřízení funkce městské krajinářské architektky. Koordinuje městské investice, nebo se k nim vyjadřuje. Organizuje architektonické soutěže (Nádražní ulice, ÚS Střed města). Věnuje se a spolupracuje při participaci. Účastní se veřejných setkání, procházek. Spolupracuje s vysokými školami. Uspořádal workshop Městské zásahy – návrhy na úpravy města a podílel se na konferenci Revize Architektury.

Benešov (16 656 obyvatel) má městského architekta Michala Schwarze od roku 2017. Je přímo podřízen starostovi. Časové vytížení je cca 13 hodin týdně z toho polovina pro veřejnost. Účastní se klíčových jednání k rozvoji města a stavebním zakázkám, konzultuje záměry občanů, na vyžádání zpracovává vyjádření pro stavební úřad, připravuje zadání městských projektů. Připravuje zadání územních studií na důležité lokality. Inicioval ekonomicky udržitelnou revitalizaci brownfieldu Táborských kasáren a zřízení postu městského zahradníka. Zpracovává podklady a účastní se komise pro architekturu a urbanismus.

Podarilo se mu uspořádat architektonické soutěže na hlavní náměstí a park v blízkosti centra.

Specifikem Benešova je místní iniciativa mladých architektů „archibn“, díky nimž má město Manuál veřejných prostorů.

Jičín (16 577 obyvatel) má městského architekta od roku 1992. Od roku 2006 jím je jako interní zaměstnanec

Radek Jiránek, který je ve struktuře úřadu přímo podřízený starostovi. Náplň práce se vyvíjí a vyvíjela v čase. Tvoří ji zejména konzultace pro soukromé stavebníky a konzultace, poradenství a příprava pro samosprávné orgány. Podílí se na zpracování strategických materiálů města (strategický plán, Obnova Lipové aleje, Koncepce břehů Cidliny, Regulace reklamy pomocí RP historického jádra, Manuál pro předzahrádky, Generel městského mobiliáře). Má v náplni také péči o MPR s odborem kultury a oddělením památkové péče, podněty na úpravu územního plánu a tvorbu regulačních plánů, vyhotovení ověřovacích schémat a skic na využití území, prostranství a objektů na území města. Přípravuje zadávání studií a projektů pro město (rekonstrukce Komenského náměstí, rekonstrukce jezuitské koleje, rekonstrukce knihovny, studie zázemí hřbitova, ulice Školní, Valdštejnská lodžie, revitalizace Lidického náměstí). Organizuje architektonické soutěže (lokality Na Hrádku, ÚS Kasárna, přístavba MŠ Máj, odpočinková zóna Cidlina). Koordinuje městské investice. Má přehled o grantech. Inicjuje spolupráci s vysokými školami. Přípravuje a vede prezentace pro zastupitelstvo a veřejnost ke stavebním záměrům města včetně procesu participace. Věnuje se osvětě.

Rožnov pod Radhoštěm (16 420 obyvatel) má městského architekta Jana Horkého od roku 2016.

Má 1x týdně 4 hodiny pro veřejnost. Je veden jako pracovník odboru investic. Městský architekt je přítomen u klíčových jednání k rozvoji města a stavebním zakázkám, konzultuje záměry občanů, zpracovává vyjádření pro žadatele a na vyžádání i pro stavební

úřad, připravuje zadání projektů. Inicoval pořízení nového územního plánu. Připravil zadání územních studií na důležité lokality, projekty a strategické materiály. Připravil zadání Plánu udržitelné mobility. Vyjadřuje se k městským investicím a k soukromým záměrům. Dává podněty k majetkovým řešením v centru města a pro úpravy dopravního značení.

Organizoval architektonické soutěže na přístavbu knihovny a na nové kulturní centrum a vyzvanou soutěž na úpravy náměstí 1. máje. Připravil osvětovou sérii článků do místního periodika a vede Den architektury.

Český Krumlov (13 085 obyvatel) mělo městskou architektku Ludmilu Šolcovou v 90. letech. Tuto funkci ale ve snaze o maximální deregulaci rozhodování samosprávy zrušilo, aby ji znovu zřídilo v roce 2017 v osobě Ondřeje Busty. Pracuje jeden den za týden až dva a z toho poskytuje 2 hodiny 2x za měsíc pro veřejnost.

Poskytuje odbornou podporu pro samosprávu jako účastníka stavebních řízení a spolupracuje s komisemi města. Věnuje se připomínkování zpracování nového územního plánu, vytipování a administraci územních studií na důležité rozvojové území města (okolí páteřních komunikací, sídliště, sportovní areál, brownfield bývalých kasáren) a poskytuje zpětnou vazbu ke zpracovaným regulačním plánům. Inicjuje strategické dokumenty (městský mobiliář, veřejná prostranství a modrozelená infrastruktura). Doporučuje drobné úpravy ve městě (vstupy do řeky). Podílí se i na tématu turismu ve městě, které je jím výrazně zatíženo.

Litomyšl (10 429 obyvatel) má městskou architektku Zdenku Vydrovou od roku 1991 a je nejproslulejším příkladem péče o své prostředí, známým v celoevropském kontextu. Významná je kontinuita politické moci i přes výměnu starostů a kontinuita vedoucího odboru investic – Antonína Dokoupila. Zásadní bylo nastavení spolupráce právě mezi městskou architektkou, starostou (prvním byl Miroslav Brýdl)

a vedoucím oddělení investic. Společně pak organizovali architektonické soutěže (Klášteří zahrady, městský bytový dům, nábreží, seniorský dům) a řadu vyzvaných soutěží formou paralelního zadání¹¹⁾ nejen u městských investic, ale i investic soukromých od drobných plastik po celoměstské intervence. Proslulé jsou jak úpravy zahrad, parků, historických objektů, veřejných prostorů náměstíček a ulic, nábreží, sídliště, bytových domů, kostela, sportovních budov, školských budov, ale i autobusového nádraží, nákupního střediska a parkovacího domu. Kvalita městských investic zcela ovlivnila i soukromé investice. Součástí práce městského architekta je i osvěta mezi komunálními politiky, úředníky a veřejností.

Mnichovo Hradiště (8 846 obyvatel) má městského architekta Jana Světlíka. Před ním zastával tuto funkci Jakub Chuchlík. Má 1 x za 14 dní 1 hodinu pro veřejnost.

Dává návrhy na změny územního plánu. Zpracoval Manuál veřejného prostoru města. Přípravuje zadání studií a organizuje architektonické soutěže (náměstí) a vyzvané soutěže (komunitní centrum, dopravní terminál). Konzultuje městské projekty. Odborně podporuje samosprávu při jednání se soukromými investory a developery.

Semily (8 367 obyvatel) mají městského architekta Martina Hilperta od roku 2011.

Vyjadřuje se k investicím města a městským strategiím. Zpracovává drobné úkoly od města. Inicjuje strategické projekty jako k tématu řeky ve městě a autobusovému terminálu. Organizoval architektonickou soutěž na zázemí sportovního areálu.

Šlapanice (7 563 obyvatel) mají městského architekta Staška Žeravu od roku 2015. Má 1x za 14 dní 5 hodin pro veřejnost. Stašek Žerava je zároveň členem představenstva České komory architektů, členem její pracovní skupiny Urbanismus a nyní má téma městských architektů v České komoře architektů na starosti.

11) Přímé zadání připouští jako formu výběru architekta Česká komora architektů. Spočívá v současném (paralelním) zadání studie vybraným architektům. Výsledné studie jsou pak hodnoceny jako ve standardní soutěži porotou. Nevýhodou je, že to z pohledu zákona o zadávání veřejných zakázek není forma výběrového řízení a také, že většinou chybí zdůvodnění výběru oslovených architektů

Vyjadřuje se k soukromým stavebním záměrům (podklad pro samosprávu jako účastníka řízení) a k městským stavebním záměrům. Účastní se kontrolních dnů projektů. Připomínkuje přípravu územního plánu a ZUR. Inicjuje úpravy a komentuje navrhované městské akce. Zpracovává oponentní studie. Organizuje vyzvané soutěže (park, knihovna, polyfunkční domovní blok v centru). Přípravuje architektonickou soutěž na brownfield. Organizuje veřejná projednání a setkání s občany. Píše články do městského zpravodaje. Spolupracuje s vysokými školami. Je členem komise rozvoje, která sloučila více komisí dohromady a tvoří ji multioborový tým (architekt, urbanista, krajinářský architekt, dopravní inženýr, sociolog a demograf).

Heřmanův Městec (4 856 obyvatel) má městského architekta Ondřeje Teplého od roku 2017. Je veden jako člen pracovní skupiny regenerace městské památkové zóny. Připravil Urbanistickou koncepci města, studii Promenáda kolem Podolského potoka a studii Prostor bývalého židovského města. Dává podněty na změnu územního plánu a doporučení k nákupu strategických pozemků pro město. Vyjadřuje se ke stavebním záměrům. Píše články do městského zpravodaje a organizuje zapojení veřejnosti do procesu tvorby veřejného prostoru. Spolupracuje s vysokými školami. Spolupracuje s komisemi rozvoje a dopravy a s osadními výbory.

Dolní Břežany (4 104 obyvatel) jsou příkladné intenzivní spoluprací mezi městskou architektkou Annou Šlapetovou (od roku 2005) a starostou Věslavem Michalíkem. Dokázaly využít výhodné pozice v blízkosti Prahy a usměrňovat rozvoj obce. Městská architektka se uplatňuje při dohodách s developery i velkými pozemkovými vlastníky jako je Pražské arcibiskupství (rekonstrukce zámku) nebo Akademie věd (nové vědecké centrum). Obec získala nové náměstí a velký park na místě brownfieldu, nový hřbitov a novou sportovní halu, která získala řadu architektonických ocenění. Dále byla revitalizována náves, opravena radnice, rekonstruována škola a dostavěna školka, vybudováno regionální infor-

mační centrum, poliklinika, autobusové zastávky, revitalizováno a doplněno fotbalové hřiště a doplněny technické objekty obce. Městská architektka také iniciuje výtvarné intervence v obci.

Středokluky u Prahy (1 144 obyvatel) mají obecního architekta Ivana Gogoláka od roku 2017.

Inicioval úpravy návrhu územního plánu, zpracování Krajinného plánu, organizoval architektonickou soutěž na centrum obce včetně rozšíření zázemí úřadu a obce. Inicjuje i drobné úpravy v obci s reflexí dvou Plánů rozvoje osad.

Závěr aneb proč to celé

Jakkoliv má funkce městského architekta v České republice tradici, tak většina prezentovaných příkladů dobré praxe je uvedena u městských architektů, kteří jsou ve funkci pouze několik let. Mezi jejich výsledky patří především strategie a podpora samosprávy. Je to dáno bohužel tím, že ve většině případů využívá samospráva městského architekta velmi omezeně, zejména pro výklad územního plánu. Možnosti městského architekta jsou tak většinou málo využity. Nicméně těch několik měst, které jej dlouhodobě intenzivně využívají, dává důvěru v realnost přínosu jeho práce. Bez městské architektky Zdeny Výdrové by nebyla Litomyšl považována za příkladné malé město v celoevropském kontextu s kultivovaným prostředím, které láká nejen návštěvníky, ale především slouží místním obyvatelům. Vznikla a vzniká zde řada po všech stránkách kvalitních budov a veřejných prostorů. Litomyšlští jsou i velmi ochotní v předávání svých zkušeností. Podobně Chrudim, Písek, Líbeznice a Dolní Břežany mohou představit řadu realizací, které jejich města a obce vyzdvihly nad průměr. U všech byla podstatná role městského architekta. To, že se jinde při zvelebování města postupuje pomalu, příkládám právě i nedocenění role kvalitního městského architekta. Ten má totiž nezastupitelnou roli odborného poradce, supervizora a koordinátora měst a obcí po stránce péče a rozvoje jejich prostředí. Svěřené město či obec sleduje dlouhodobě, předkládá a vysvětluje návrhy na zlepšení a rozvoj.

Smyslem práce městského architekta je právě toto: kvalitní prostředí města a obce, které je nezbytnou podmínkou kvality života v něm. Města, o které je pečováno jsou atraktivní pro návštěvníky i místní. Kvalitní prostředí je předmětem místní hrdosti a patriotismu, identifikace s místem a zájmu o okolí a tím i sebe. Kvalitní prostředí je vstupenkou do tradiční sebejisté společnosti a k tomu vede i své občany. Městští architekti přibývají v českých městech každým rokem a ti noví patří k neaktivnějším. Máme se tedy na co v příštích letech těšit. Na každém městě záleží, jak se k péči o své prostředí postaví a zda jej bude řešit náhodně, nebo s dlouhodobou vizí podpořenou spoluprací s odborníkem.

Co bohužel stále chybí, je dostatečně aktivní a živá platforma pro předávání zkušeností a koordinaci městských architektů.

Pro úspěšnou práci městského architekta je podstatné, aby byl přímo navázán na politické vedení a měl jeho podporu. Měl by být především odborným poradcem. Zároveň by neměl být zahlcován administrací a věnovat se spíše koncepčním úkolům. Podstatné je, aby neztratil elán a byl ve svém městě inovátorem a iniciátorem.

Nevyužitou šancí jsou kontakty českých měst s jejich partnerskými městy v zahraničí. Jak tam pečují o svá města a obce? Tomu by se mohl věnovat příští článek k tématu.

Použité zdroje:

Kolektiv autorů Pracovní skupiny pro urbanismus ČKA. *Městský architekt*. Informační tištěná brožura a pdf verze. 1. vydání. Praha. Česká komora architektů. 2014. 22 stran. Dostupné na <https://www.cka.cz/cs/pro-verejnou-spravu/mestsky-architekt>. A4, český jazyk

Kolektiv autorů Ústavu územního rozvoje a Ministerstva pro místní rozvoj. *Politika architektury a stavební kultury České republiky*. Informační tištěná brožura a pdf verze. 1. vydání. Praha a Brno. Ministerstvo pro místní rozvoj za spolupráce s Ústavem územního rozvoje. 2015. Počet stran 47. ISBN 978-80-87147-83-2 (Ministerstvo pro místní rozvoj. Praha) ISBN 978-80-87318-34-8 (Ústav územního rozvoje. Brno). Dostupné na <http://www.urc.cz/default.asp?ID=4743>. A4, český jazyk

Kolektiv autorů Ústavu územního rozvoje a Ministerstva pro místní rozvoj. *Politika architek-*

tury a stavební kultury České republiky: Zpráva o plnění k prosinci 2017. Elektronická pdf verze. 1. vydání. Praha. Ministerstvo pro místní rozvoj za spolupráce s Ústavem územního rozvoje. 2018. Počet stran 59. ISBN 978-80-7538-162-0 (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha. Online verze). Dostupné na <http://www.uur.cz/default.asp?ID=5026>. A4, český jazyk

Kancelář České komory architektů. *Seznam obcí a měst, kde byla zřízena pozice městského architekta.* Elektronická pdf verze. 1. vydání. Praha. Česká komora architektů. 2019. Počet stran 1. Dostupné na <https://www.cka.cz/cs/media/prilohy/mestsky-architekt-seznam-1.pdf>. A4, český jazyk

Kolektiv autorů. ERA21: *Městský architekt*, 05/2016. periodikum, Brno. 1. vydání. Brno. ERA Média s.r.o.. 27.10.2016. Počet stran 122. MK ČR E 15709. ISSN 1801-089X. Dostupné na <https://www.era21.cz/cs/obsah-casopisu/2016/5/>. český jazyk

LEŠEK, P. *Péče o prostředí malých a středních měst.* Studie doktorské práce – nepublikováno. ČVUT v Praze. 2020. český jazyk

AICHER, F. *Das Potenzial der kleinen Stadt - The Potential of the Small City Litomyšl.* Kniha. 1. vydání. München/Munich. Edition Detail. 2019. Počet stran 152. ISBN 978-3-95553-486-8. Dostupné na https://shop.detail.de/eu_e/detail-

[-books/litomysl-potenzial-der-kleinen-stadt.html](https://www.litomysl-potenzial-der-kleinen-stadt.html). 18,7x23,5cm. německý a anglický jazyk

Kolektiv autorů. *Obce v datech.* Elektronická webová verze. Obce v datech s.r.o. B.m.n.. [cit. 01.09.2020], [vid. 2020-09-01]. Dostupné na <https://www.obcevdtech.cz>. český jazyk

Ing. arch. Petr Lešek
Ústav prostorového plánování
FA ČVUT

ENGLISH ABSTRACT

The urban/municipal architect, by Petr Lešek

This article addresses the role of the urban architect and his/her importance for the care of the physical setting of settlements in the Czech Republic, focusing on middle-sized and small towns and villages. It describes the position of the urban/municipal architect and the scope of his/her work, which is potentially large because of its close relation to numerous responsibilities of self-administration and state administration. Also documented here is a long debate over the need for optimization of the organizational classification of the urban architect, which has resulted in acceptance of the advantages of the looseness of this post. The history of urban architects in Czechoslovakia and the Czech Republic is outlined with reference to a number of organizations and publications that have played a part in it. Possible overlaps in (district and regional) urban architects' responsibilities and options for mutual coordination are also mentioned. The main part of the article is an attempt to summarize possible benefits of the urban architect's job for self-administration and to show examples of good practice as based on the work of urban architects in towns of under 50,000 and villages of under 1,000 population.